

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL M. R. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2017 m. rugpjūčio 30 d. Nr. 242-362
Vilnius

Lietuvos bankas gavo M. R. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2017 m. kovo 22 d. tarp pareiškėjo ir draudiko buvo sudaryta Gyventojų turto draudimo sutartis Nr. (*duomenys neskelbiami*), kurios neatskiriama dalis yra Gyventojų turto draudimo taisyklės Nr. 060 (galioja nuo 2016 m. kovo 8 d.) (toliau – Taisyklės) ir kuria buvo apdraustas namų turtas, esantis adresu: (*duomenys neskelbiami*). Namų turtas buvo apdraustas apsaugos variantu „Visų rizikų draudimas“.

2017 m. balandžio 28 d. pareiškėjas informavo draudiką apie įvykusį įvykį, kurio metu buvo sugadintas pareiškėjui priklausantis mobilusis telefonas „Lenovo K80M“ (toliau – mobilusis telefonas). Draudikas, gavęs pranešimą, užregistravo jį duomenų sistemoje ir pradėjo žalos bylos Nr. (*duomenys neskelbiami*) administravimo veiksmus –paprastė pareiškėjo pateikti mobiliojo telefono įsigijimą patvirtinančius dokumentus. Kadangi pareiškėjas įsigijimą patvirtinančių dokumentų pateikti negalėjo, nes telefoną buvo pirkęs iš privataus asmens, draudikui pateikė nuotrauką, kurioje užfiksuota mobiliojo telefono pakuotė su apgadintu mobiliuoju telefonu.

Draudikas, įvertinęs pareiškėjo pateiktus duomenis ir atsižvelgdamas į Taisyklėse bei draudimo sutartyje įtvirtintas nuostatas, nustatė, kad pareiškėjo mobiliojo telefono analogas rinkoje kainuoja 165,00 Eur. Dėl šios priežasties, pritaikęs nusidėvėjimą ir išskaičiavęs draudimo sutartyje numatytą besąlyginę išskaitą, draudikas priėmė sprendimą pareiškėjui išmokėti 20,50 Eur draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjo patirtus nuostolius. Pareiškėjas su draudiko nustatytu nuostoliu ir draudimo išmokos dydžiu nesutiko, todėl tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo pareiškėjas nurodė, kad sutinka su draudiko nustatytomis aplinkybėmis, kad jis negalėjo pateikti mobiliojo telefono įsigijimą patvirtinančių dokumentų, todėl mobiliojo telefono įsigijimo data yra laikoma įrenginio pagaminimo data, t.y. 2015 m. Tačiau pareiškėjas pažymėjo, kad draudikas, skaičiuodamas žalos dydį, netinkamai mobiliojo telefono rinkos vertę nustatė pagal draudžiamojo įvykio dieną galiojusią naujo analogiško telefono kainą rinkoje (165,00 Eur). Pareiškėjo teigimu, toks mobiliojo telefono modelis 2015 m. rinkoje kainavo 400,00 Eur. Dėl šios priežasties, pareiškėjo nuomone, jei mobiliojo telefono nusidėvėjimas yra skaičiuojamas nuo 2015 m., tai jis turi būti taikomas analogiško mobiliojo telefono kainai, kuri buvo 2015 m., o ne dabartinei tokio modelio mobiliojo telefono kainai. Pareiškėjo teigimu, draudikas, skaičiuodamas nusidėvėjimą nuo dabartinės analogiško mobiliojo telefono rinkos kainos, pritaiko dvigubą nusidėvėjimą, nes mobiliųjų telefonų kaina mažėja, net kai jie būna visiškai nauji. Dėl šios priežasties pareiškėjas prašė Lietuvos banko rekomenduoti draudikui teisingai apskaičiuoti pareiškėjo patirtos žalos dydį, įvertinus tai, kad pareiškėjo mobilusis telefonas 2015 m. kainavo 400,00 Eur. Atsižvelgdamas į tai, pareiškėjas nurodė, kad, 2015 m. 400,00 Eur kainavusiam naujam mobiliajam telefonui pritaikius 70 proc. nusidėvėjimą ir išskaičiavus 29,00 Eur besąlyginę

išskaitą, draudikai kyla pareiga išmokėti 91,00 Eur draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjo patirtus nuostolius.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė nesutinkąs su pareiškėjo reikalavimu ir prašo jį atmesti. Draudikas pabrėžė, kad priimdamas sprendimą vadovavosi Taisyklių 91.4 papunkčiu, kuriame numatyta, kad mobilieji telefonai ir planšetiniai kompiuteriai, ne senesni nei 3 mėn., yra draudžiami nauja verte. Senesni nei 3 mėn. mobilieji telefonai ir planšetiniai kompiuteriai visais atvejais draudžiami likutine verte įvykio dieną. Atsižvelgdamas į pareiškėjo pateiktą informaciją, draudikas nustatė, kad mobiliajam telefonui įvykio dieną buvo 25 mėn., todėl jis buvo apdraustas likutine verte. Taisyklių 91.1 papunktyje apibrėžta naujos vertės sąvoka: nauja vertė – tai išlaidos tokios pat paskirties, rūšies, tipo, kokybės, galingumo ir kitų parametrų naujam turtui įsigyti arba jį suremontuoti naudojant naujas detales. Draudiko teigimu, apibrėžime nurodytos išlaidos yra skaičiuojamos tos dienos data, kai atsirado poreikis (prielaida, būtinybė) įsigyti tokios pat paskirties, rūšies, tipo, kokybės, galingumo ir kitų parametrų naują turtą arba susiremontuoti naudojant naujas detales, t. y. išlaidų dydis skaičiuojamas būtent įvykio dieną (o ne sugadinto įrenginio įsigijimo dieną, kaip nurodo pareiškėjas). Draudikas atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi taip pat pažymėjo, kad Taisyklių 91.2 papunktyje apibrėžta, kad likutinė vertė – tai nauja vertė atėmus nusidėvėjimą. Nusidėvėjimas apskaičiuojamas vadovaujantis Taisyklių 142 punkte nurodytomis namų turto metinėmis nusidėvėjimo normomis –mobiliojo ryšio telefonams bei planšetiniams kompiuteriams taikomas 50 proc. metinis nusidėvėjimas. Pagal Taisyklių 91.7 papunktį, jei namų turto nusidėvėjimas yra daugiau kaip 70 proc., laikoma, kad jo vertė lygi 30 proc. jo naujo vertės. Analogiško įrenginio nauja vertė įvykio dieną, t. y. tą dieną, kai atsirado poreikis įsigyti analogišką įrenginį (mobilųjį telefoną), buvo 165,00 Eur. Draudiko teigia iš nustatytos mobiliojo telefono vertės, vadovaudamasis pirmiau nurodytomis Taisyklių nuostatomis, atėmęs 70 proc. nusidėvėjimą ir išskaitęs draudimo sutartyje numatytą 29,00 Eur draudimo išmoką. Draudikas mano apskaičiavęs teisingą ir pagrįstą draudimo išmoką (20,50 Eur), todėl neturi pagrindo tenkinti pareiškėjo reikalavimo ir išmokėti pagal pareiškėjo nurodytą mobiliojo telefono vertę apskaičiuotą draudimo išmoką.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 (2016 m. sausio 28 d. redakcija) patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių (toliau – Taisyklės) 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Kaip matyti iš Lietuvos bankui pateiktų dokumentų ir informacijos, tarp šalių ginčas iš esmės kilo dėl draudimo išmokos dydžio. Šalys nesutaria, ar draudiko apskaičiuotos draudimo išmokos pakanka pareiškėjo patirtiems nuostoliams atlyginti, ar draudikas tinkamai nustatė mobiliojo telefono kainą, pagal kurią ir yra apskaičiuojama draudimo išmoka, atlyginanti pareiškėjo patirtus nuostolius.

Pažymėtina, kad draudimo išmokos dydį nustato draudikas, atsižvelgdamas į dėl draudžiamąjo įvykio atsiradusius nuostolius, nustatytą draudimo sumą, draudimo vertę ir kitas reikšmingas aplinkybes. Nustatydamas draudimo išmokos dydį, draudikas vadovaujasi pareiškėjo pateiktais ir savo paties surinktais duomenimis. Lietuvos bankas pažymi, kad vienas iš turto draudimo sutarčių ypatumų yra draudimo vertės kategorija, kuri yra svarbi nustatant draudimo sumą, draudimo įmoką ir draudimo išmoką. Draudimo vertės kategorija yra susijusi su draudimo interesu. Draudimo intereso, kurį draudžia draudėjas, vertė vadinama draudimo verte. Draudimo intereso samprata pateikta Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 2 straipsnio 14 dalyje: draudimo interesas yra nuostolis, kurį gali patirti draudėjas, apdraustasis ar naudos gavėjas įvykus draudžiamajam įvykiui. Lietuvos bankas atkreipia dėmesį į tai, kad draudimo vertės nustatymo kriterijai paprastai yra nurodomi draudimo taisyklėse. Draudimo vertė gali būti nustatoma pagal įvairius kriterijus: turtas gali būti draudžiamas atkuriamąja verte (pinigų suma, kurios reikėtų tokiam pačiam objektui atkurti),

likutine verte (daikto atkuriamoji vertė, atėmus nusidėvėjimo sumą), likvidacine verte (nebeaudotinių pagal tiesioginę paskirtį daiktų pardavimo vertė); daiktai taip pat gali būti draudžiami šalių susitarimu nustatyta verte ir pan. Pažymėtina, kad ir šalių susitarimu nustatyta vertė negali būti pernelyg nutolusi nuo tikrosios draudimo intereso vertės. Pagal Draudimo įstatymo 105 straipsnį, reglamentuojantį draudimo išmoką turto draudimo atveju, draudimo išmokos dydis yra lygus dėl draudžiamojo įvykio patirtų draudėjo, apdraustojo ar naudos gavėjo nuostolių ir (ar) kitų išlaidų (draudimo intereso) dydžiui, jeigu šalių susitarimu nenustatyta, kad draudikas privalo atlyginti tik dalį nuostolių (kitų išlaidų).

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.987 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad draudimo sutartimi draudikas įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti draudėjui arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Draudimo apsauga nustatoma draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, o draudimo liudijime nustatomos individualios sąlygos. Kasacinio teismo jurisprudencijoje nurodoma, kad draudimo taisyklės yra standartinės, o draudimo liudijime nurodomi konkrečių sutartį individualizuojantys duomenys (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. gegužės 3 d. nutartis, priimta civilinėje byloje G. E. v. UAB DK „PZU Lietuva“, bylos Nr. 3K-3-315/2006, 2009 m. birželio 15 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UADBB „Legator“ v. ADB „Reso Europa“, bylos Nr. 3K-3-257/2009).

Papildomose draudimo sąlygose, kurios yra neatskiriama draudimo sutarties dalis, šalys individualiai gali susitarti, kaip bus apskaičiuojama draudimo išmoka. Pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju šalys į draudimo sutarties papildomas sąlygas įtraukė nuostatą, kad pagal tarp šalių sudaromą draudimo sutartį prie objekto „namų turtas“ taip pat priskirtini ir mobilieji telefonai bei planšetiniai kompiuteriai (draudimo vietoje) iki 1 500,00 Eur.

Taisyklių 91.4 papunktyje taip pat yra nustatyta, kad mobilieji telefonai ir planšetiniai kompiuteriai, ne senesni nei 3 mėn., yra draudžiami nauja verte. Senesni nei 3 mėn. mobilieji telefonai ir planšetiniai kompiuteriai visais atvejais draudžiami likutine verte įvykio dieną, o jų nusidėvėjimas yra skaičiuojamas draudžiamojo įvykio dieną vadovaujantis Taisyklių 142 punkte nurodytais mobiliųjų telefonų ir planšetinių kompiuterių nusidėvėjimo normomis.

Iš šalių į bylą pateiktų duomenų nustatyta (dėl to tarp šalių ginčo nėra), kad pareiškėjas draudikui negalėjo pateikti mobiliojo telefono įsigijimą patvirtinančių dokumentų, todėl draudikas, iš pareiškėjo gavęs mobiliojo telefono pakuotės nuotrauką ir patikrinęs mobiliojo telefono IMEI numerio duomenis, nustatė, kad telefonas yra pagamintas ir pradėtas naudoti 2015 m. Draudimo sutartis, kuria buvo apdraustas mobilusis telefonas, buvo sudaryta 2017 m. kovo 22 d. Atsižvelgiant į tai ir remiantis Taisyklių 91.4 papunkčio nuostatomis, darytina išvada, kad sudarant draudimo sutartį senesnis nei 3 mėnesių mobilusis telefonas buvo apdraustas likutine verte.

Šalys, sudarydamos draudimo sutartį, Taisyklių 91.1 papunktyje taip pat susitarė, kad nauja vertė – tai išlaidos tokios pat paskirties, rūšies, tipo, kokybės, galingumo ir kitų parametrų naujam turtui įsigyti arba jį susiremontuoti naudojant naujas detales, o Taisyklių 91.2 papunktyje taip pat yra nustatyta, kad likutinė vertė – tai nauja vertė atėmus nusidėvėjimą. Nusidėvėjimas apskaičiuojamas vadovaujantis Taisyklių 142 punkte nurodytomis namų turto namų metinėmis nusidėvėjimo normomis.

Pažymėtina, kad nuostolių draudimo sutartyse draudimo interesus, įgyvendindamas pagal draudimo sutarčių teisėje pripažįstamą kompensacijos principą, lemia ir maksimalų draudimo išmokos dydį, todėl šalys, sudarydamos draudimo sutartį, gali susitarti, jog draudimo suma, kuria apribojamas draudiko įsipareigojimų kompensuoti draudėjo galimus nuostolius dydis, bus lygi draudžiamo turtinio intereso piniginei vertei įvykio dieną, nes šiuo atveju draudimo išmoka grąžintų draudėją į turtinę padėtį, kurioje jis buvo prieš draudžiamąjį įvykį.

Atkreiptinas dėmesys, kad, Lietuvos bankui įvertinus pirmiau nurodytas Taisyklių 91.1 ir 91.2 papunkčių sąlygas, buvo padaryta išvada, kad šalys, sudarydamos draudimo sutartį, susitarė, kad įvykus draudžiamajam įvykiui pareiškėjo patirtas nuostolio dydis bus

skaičiuojamas pagal kainas, kurios vyravo tą dieną, kai atsirado poreikis įsigyti tokios pat paskirties, rūšies, tipo, kokybės, galimumo ir kitų parametrų naują turtą arba jį susiremontuoti naudojant naujas detales. Toks šalių susitarimas suponuoja išvadą, kad Taisyklėse yra teisiškai apibrėžiama pareiškėjo turtinių interesų apimtis, numatant, jog pareiškėjo patirti nuostoliai bus kompensuojami, atsižvelgiant į apdrausto turto rinkos vertę draudžiamą dieną. Taigi, reikia pabrėžti, kad pareiškėjo patirtas nuostolis turi būti apskaičiuotas pagal kompensacijos principą ir turi būti lygus draudžiamą turto piniginei vertei įvykio dieną, t. y. pagal draudžiamą dieną rinkoje vyraujančias analogiško naujo mobiliojo telefono kainas. Darytina išvada, kad draudikas tinkamai, vadovaudamasis tarp šalių sudarytos draudimo sutarties nuostatomis, nuostolio dydį nustatė atsižvelgdamas į draudžiamą dieną rinkoje vyraujančias analogiško naujo mobiliojo telefono kainas.

Lietuvos banko vertinimu, svarbu pažymėti ir tai, kad draudikas, apskaičiuodamas pareiškėjo patirtą nuostolį, vadovaudamasis Taisyklių nuostatomis, pagrįstai iš nustatytos rinkoje vyraujančios analogiško mobiliojo telefono kainos išskaičiavo nusidėvėjimą. Pagal Taisyklių, kurių pagrindu sudaryta draudimo sutartis, nuostatas, nusidėvėjimas yra skaičiuojamas draudžiamą dieną, vadovaujantis Taisyklių 142 punkte nurodytomis mobiliųjų telefonų ir planšetinių kompiuterių nusidėvėjimo normomis: mobiliojo ryšio telefonams bei planšetiniams kompiuteriams taikomas 50 proc. metinis nusidėvėjimas. Tačiau Taisyklių 91.7 papunktyje yra reglamentuota, kad jei namų turto nusidėvėjimas yra daugiau nei 70 proc., laikoma, kad turto vertė yra lygi 30 proc. jo naujo vertės.

Draudikas, pateikdamas paaiškinimus dėl mobiliojo telefono nuvertinimo normos nustatymo, pareiškėjui 2017 m. gegužės 25 d. adresuotame rašte nurodė, kad, atsižvelgiant į mobiliojo telefono pagaminimo metus, telefono nusidėvėjimo dydis draudžiamą dieną yra 96 proc. Darytina išvada, kad draudikas, vadovaudamasis Taisyklių 91.7 papunkčio nuostatomis, pagrįstai nustatė, kad mobiliojo telefono vertė yra lygi 30 proc. draudiko nustatytos 165,00 Eur analogiško naujo mobiliojo telefono įsigijimo kainos, nes mobiliojo telefono nuvertinimo dydis draudžiamą dieną viršijo 70 proc.

Apibendrinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad draudiko priimtas sprendimas išmokėti 20,50 Eur draudimo išmoką, kuri buvo apskaičiuota iš 49,50 Eur mobiliojo telefono likutinės vertės (30 proc. draudiko nustatytos 165,00 Eur analogiško naujo mobiliojo telefono įsigijimo kainos) išskaičiuojant 29,00 Eur besąlyginę išskaitą, atitinka tiek draudimo sutartyje, tiek ir teisės aktuose įtvirtintas nuostatas. Atsižvelgiant į visus sprendime nurodytus argumentus, darytina išvada, kad draudiko atžvilgiu pateiktas pareiškėjo reikalavimas išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal pareiškėjo nurodytą mobiliojo telefono vertę, yra atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo M. R. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius